

אופק חדרה

כניסת שבת	18:29	לוח מקומי
יציאת רבינו תם	19:37	
שבת	20:13	
אור החיים	18:40	
	19:32	
	20:17	

לכבוד שבת קודש
חח - פסח התשפ"ד
אגודת הצלון

עם ישראל היו במצרים במצב של "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה" - לא היתה להם זכות להינצל, אך בכל זאת זכו שהקב"ה גאלם גוי מקרב גוי, על אף שגם הם היו בגדר של "גוי", משום שנשבעו לגמול חסד זה עם זה, וכשאדם במצב כה גרוע נשבע לגמול חסד עם חברו הסובל כמותו, אין לו זכות גדולה מכך!

(דורש טוב פסח)
סיפר הגרי"מ שטרן שליט"א רב שכונת עזרת תורה, מ"י שמכיר אותי יודע שאינני אדם של מופתים וחלומות. ועם זאת, בדידי הוי עובדא. באותם ימים נחשב היה מצבי הרפואי לקשה. המחלה התגלתה אצלי במעי הגס, והרופאים היו פסימיים בדבריהם על אודות דרך הרפוי האפשרית (או נכון יותר: הכמעט בלתי אפשרית).
שלושה רופאים בכירים, שמי שלם הולך לפנייהם בתחום, שעם כל אחד מהם נועצתי בנפרד, קבעו כי עלי לעבור ניתוח סבך - שכל הנראה להם, ובהתאם לידע הרב שלהם, הרי שהוא ישנה לחלוטין את איכות חיי, בשל הצורך לכרות את האבר הנגוע. מבחינתי האישית מדובר היה באסון. לא ראיתי עצמי מנהל חיים תקינים לאחר הניתוח. מאידך, היתה חובה מוחלטת לעבור את הניתוח, שכן בלעדיו לא יכולתי להמשיך לחיות. כשהבנתי שאין ברירה, קבעתי תור לניתוח. ככל שהתקרב המועד, המתח בקרבי הלך וגבר. חששתי מאוד מהתוצאות שלו...

בליל שבת האחרון שלפני התאריך שבו היה עלי לעבור את הניתוח, חלמתי חלום מפתיע בו הופיע אדם, שאותו ראיתי לאחרונה ארבעים ושנים שנה קודם לכן. באותם ימים, לפני ארבעים ושנים שנה, הייתי נוהג ללכת לבקר קשישים גלמודים בבתי האבות שהיו באותה עת בירושלים. הייתי בזמנו קרוב מאוד לצדיק רבי אריה לוי זצ"ל, שהיה איש גדול בתורה והתפרסם בזכות מעשי החסד שלו. בעקבותיו הלכתי לבקר בבית אבות. באחד הימים הבחנתי באחד מבתי האבות בקישיש שיושב וכולו אומר כאב וסבל. פניתי אליו, ושאלתי האם אני יכול לסייע לו. הוא השיב בשלילה.

ובכל זאת מה כואב לך? הוא השיב שמה מספר ימים לא התרוקן, וכל גופו כואב בשל כך. ניגשתי מיד לאחות שהיתה במקום ואמרתי, יושב אצלכם אדם שמה ימים לא התפנה ואתם לא עושים דבר בנושא? היא השיבה שמדובר בבעיה סבוכה, שרק בבית חולים ניתן לטפל בה והדבר כרוך בעלות כספית. הוסיפה שפנינו לילדיו ואמרנו להם שייקחו את אביהם לבית החולים - שם יטפלו בו. הילדים מסרבים וטוענים כי על בית האבות לדאוג לטיפול - ואם יש צורך, גם לממן את הטיפול בבית החולים. הנהלת בית האבות מצידה מסרבת, והאב הקשיש נותר סובל וכואב.

החלטתי לעשות מעשה. הזמנתי אמבולנס ולקחתי את הקשיש לבית החולים. הרופאים טפלו בו, ויום למחרת כבר יכול היה לחזור אל בית האבות. אני זוכר כיצד לפני שיצאנו מבית החולים, ניגש אלי הרופא שטיפל בו ונזף בי על ההזנחה ב'אבא'. עוד יום אחד היית ממתין - וליבו היה נפגע. הוא היה נפטר, אמר לי בקול חמור. כיוון שחששתי לחילול ה', הסברתי לו שבאתי בהתנדבות ומדובר באדם זר בעבורי. באותם ימים הייתי אברך כולל. קיבלתי מלגה של חמש מאות לירות לחודש. האמבולנס והטיפול הרפואי עלו שלוש מאות לירות. פניתי להנהלת בית האבות ושאלתי לזהות בני משפחתו של הקשיש. התברר לי שמדובר באדם מכובד, אב למשפחה ידועה.

פניתי לילדיו של הקשיש וסיפרתי להם מה שאירע, וביקשתי מהם את החזר ההוצאות שהיו לי. הם בתגובה טענו, שאינם מבינים מדוע התערבתי בדבר שאינו מענייני, שכן לדעתם תפקיד בית האבות הוא לדאוג לטיפול רפואי לחוסים בו, ולכן אינם סבורים שעליהם לממן את ההתנדבות שלי, לעשות מה שלדעתם היה בית האבות צריך לעשות. השבתי להם שאין כל בעיה, ובחודש הקרוב אסתדר רק עם מאתיים לירות למחייתי ולמחיית בני ביתי.

חלפו מספר שבועות. בכל פעם שהגרי"מ היה מבקר את הקשיש - הודה לו על מעומק הלב על החסד שעשה עימו. באחד מהביקורים הבחנתי ששוב הוא כאוב. בירור קצר העלה שהבעיה חזרה על עצמה, כמו גם הוויכוח בין ילדיו להנהלת בית האבות. החלטתי לעשות כפי שנהגתי קודם לכן ושוב הזמנתי אמבולנס, הבאתי אותו לבית החולים ושילמתי את כל ההוצאות. הקשיש טופל והוחזר על ידי לבית האבות לאחר שהוטב לו. המעשה הזה חזר על עצמו חמש/שש פעמים, עד

"וישמע אלוקים את נאקתם ויזכור אלוקים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב"

מהי הזכות שעמדה לישראל שבשלה שמע הקב"ה את נאקתם? יתרה מזאת, הקב"ה אומר למשה רבנו (שמות ו, ה): "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל", והיקשה ה"חתם סופר": מהו "וגם אני" - האם היה עוד מישהו ששמע את נאקת ישראל?
שתי הקושיות הללו יתבארו במהלך אחר לפי דברי ה"משך חכמה" (שמות ו, יג): על המילים "ויזכור אל בני ישראל" אומרים חז"ל בירושלמי, שהקב"ה אמר למשה ולאחרון לצוות את ישראל על שילוח עבדיהם, כלומר: כאשר ליהודי יש עבד עליו לשחררו.
ולכאורה תמוה, האם מתאים לבוא לאדם מעונה ומדוכא עד עפר, עני וחסר כל ולצוות אותו על שחרור עבדים? הלא מדובר בענין שרחוק ממנו כרחוק מזרח ממערב! וכי אין עוד מצוות בתורה שניתן ללמדם עד למצוה זו של שילוח עבדים? מדוע בחרו דווקא בזה?
מתוך ה"משך חכמה" - גם במצרים, בשעבוד הנורא, היו כמה יהודים שהיו סוחרים עשירים, והללו קנו ממצרים יהודים אחרים עניים ומסכנים ושעבדו אותם כעבדים בביתם.
באו, איפוא, משה ואהרון לכל אותם יהודים עשירים ואמרו: אם רוצים אתם שפרעה ישלח אתכם ממצרים, עליכם לשלוח תחילה אתהעבדים שלכם, וכשתעשו זאת תזכרו, שמידה כנגד מידה, הקב"ה ישלח אף אתכם.

משום כך המצוה הראשונה, שהיה על ישראל לקיים, היתה מצות שילוח עבדים.
הנהגה זו - שלפיה האדם מצידו צריך לנהוג באופן שהוא רוצה שינהגו עימו משמים - הציע ה"חתם סופר" לאדם שהגיע לתנות לפניו את צרתו הגדולה. היה זה עשיר גדול, שנקלע לקשיים אדירים המסכניים את כל מעמדו, וכעת בא לבקש ברכה ואף עצה טובה מה עליו לעשות.

יעץ לו ה"חתם סופר": "קח לך את עצת התורה - עזור לאחיך שהוא דחוק מאוד בפרנסתו".
"כשכבוד הרב יברך אותי ואתעשר אעזור לו" - ניסה היהודי לטעון - "איך אעזור לו כעת, כשאני עצמי נתון בלחץ איום שכזה?"
אולם ה"חתם סופר" הבהיר לו, שזו גופא דרך הצלתו, והביא כאסמכתא את דברי הפסוק: "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל".
לא היתה באותה שעה עצרת התעוררות או תפילה שהתפללו על הגאולה - אמר - אך כשהקב"ה שמע שכל יהודי שומע את חברו צועק בשל הצרות הנוראות וכל אחד היה אכפתי מקשיי זולתו, או אז אמר: "וגם אני שמעתי" - אף אני מצטרף לשמיעת הצרות שכל אחד ואחד מכם שמע אצל זולתו, ומכח זה אגאל אתכם.

נמצא, אפוא, שאדם המחפש עצה טובה כדי לגרום לקב"ה לעזור לו צריך לעזור לאחיו דווקא כעת, בשעת הקושי, ואז יזכה שהקב"ה יסייע לו ויושיע אותו מכל צרותיו.
עדות מופלאה על הנהגה זו סיפר הרבי מזלוטשוב מתוך קורותיו בימי השואה הנוראה. באחד הלילות, כאשר הגיע לצריף באפיסת כוחות מעובדת הפך והתכוון לאכול את מנת הלחם ששמר לעצמו לשעה זו, הבחין שכנו לדרג השוכב כמעט מעולף מרעב.
הרבי לא הררה הרבה, ומיד נטל את מנת הלחם האחרונה שלו ודחף לפיו. הלה חטף את הלחם ובלע כמעט בשלמותה, באין מילים להודות על הצלתו אמר לרבי: "אני מברך אותך שתצא חי מן המלחמה האיומה".

נותרתי עם הברכה, אך ללא הלחם - סיפר הרבי לימים - חשתי רעב עצום, ובחולשתי נשאתי עיני לשמים ואמרתי: "ריבונו של עולם, עזור לו שברכתו של הרבי תתקיים בזכות החסד שעשיתי עימו בשעה כה קשה".

שכבתי על הדרגש באין אונים, כשלפתע נכנס למקום הקאפו שלנו. כשראה אותי באומללותי התמלא עלי רחמים ושאלני מה קרה. סיפרתי לו שאני רעב עד כדי מוות, ולנגד עיני המשתאות שלף לפתע מכיסו שקית מלאה קוביות סוכר והושיטה לי.
מצאתי את קוביות הסוכר והתחזקתי, כשאני מתקשה להאמין לחסדי ה' שראיתי כמו עיני - אני נתתי את הלחם האחרון שהיה לי, והקב"ה שלח לי חבילה שלמה של קוביות סוכר! המרחם על הבריות מרחמים עליו מן השמים.

שבפעם באחרונה שלחו בניו את אחד החתנים 'לשלם לי עבור ההוצאות של אותה הפעם. מאז, טיפלו הם בבעיה של אביהם. אישית, שכחתי לחלוטין מאותו מעשה חסד. אבל הנה חלפו ארבעים ושנים שנה והאיש מופיע בחלומי ואומר לי: "נדעתי לי הצרה שבה אתה מצוי בימים אלה. באתי בפני בית דין של מעלה ואמרתי להם: "איך יתכן שאדם שעשה עימי חסד של אמת והיטיב עימי יינזק באותו איבר?" בית דין של מעלה הכירו בצדקת טענתי ובאתי לבשר לך שתכנס לניתוח ותצא ממנו - מבלי שחיך ישתנו".

'האיש הסתלק ואני התעוררתי. זכרתי היטב את החלום ואת דמות דיוקנו וחשתי שמדובר בחלום אמת. הבנתי שהניתוח יצליח ולא אצטרך לשנות כלל את אורחות חיי. מאותו הרגע ירדה עלי השלווה, שנמשכת ברוך ה' גם עתה'.

'הילדים שלי שבאו שעות אחדות לאחר מכן, מצאו אבא שונה לחלוטין מזה שעזבו בליל שבת. הייתי רגוע לחלוטין, שרתי זמירות שבת ושמחת השבת ניכרה על פניי. הם שאלו כמובן מה אירע, ואני סיפרתי להם על אודות החלום. אמרתי שאני בטוח שהכל יתקיים.

'ציינתי באוזניהם באותה שבת, שאני חש שזה הפירוש של הנאמר בתפילה 'זוכר כל הנשכחות'. גם מעשה חסד שנשכח מהאדם, הקב"ה משלם עבורו את השכר לעושהו. גם אם אדם אינו רואה את התמורה מיד - הרי שבבוא העת, הוא יקבל את השכר.

'הניתוח עבר בהצלחה, כפי שהובטח לי בחלום. אני זוכר את שלושת הרופאים שהגיעו אלי לאחר הניתוח והודו כי אירע לי נס. הם ציינו, כי נדהמו לגלות שעל אף המחלה אין צורך לקטוע איברים חיוניים להמשך תפקוד הגוף כלל אדם'. (האמתני ואדברה)

נושא כוס יגונים מסוכה בדמעות ושואל: "הוי, אדוני, למה הרעות לי, למה זה שילחתיני?!"...
והנמשל בפסח חוגגים אנו את היציאה ממצרים אבל היא לא היתה סוף דבר, אלא תחילת דרך. יצאנו לחירות, וניתן לנו רכוש גדול: תורה, מצוות, אמונה. הדרכה, הכוונה, מסורת, מורשת אבות. בכל שנה, כאשר אנו מתכנסים יחדיו לציין את הגאולה, הרי זו הזדמנות לערוך חשבון נפש, סיכום ביניים: מה עשינו בחירות שניתנה לנו, כיצד ניצלנו את הרכוש הגדול שקיבלנו? האם היינו לעם סגולה, לחברה מוסרית נעלה, דבקים בדרך התורה ובמוסר הנביאים, ברוח חז"ל ובמורשת אבותינו - או שהיינו חלילה לאומה שפלה, מתבוססת בדמיה, מחקה כל תועבה, מייבאת כל זוהמה?!

והתשובה אינה חד משמעית. גם זה, וגם זה:
מצה, כרוכה במרור... (הגדת מעיין המועד)

הלכות

הלכות ספירת העומר

- מצוה על כל אחד לספור בעצמו ספירת העומר, שכן נאמר בפסוק "וספרתם לכם" בלשון רבים. ומכל מקום אם שמע ספירת העומר מפי שליח ציבור המחויב בדבר, ונתכוון לצאת ידי חובה, ואף השליח ציבור נתכוון להוציא ידי חובה יצא ידי חובת מצוות ספירת העומר.
- נשים פטורות ממצות ספירת העומר.
- לכתחילה מצוה לספור ספירת העומר מיד בצאת הכוכבים, ואם לא ספר בצאת הכוכבים סופר והולך כל הלילה, עד עלות השחר.
- אם לא ספר ספירת העומר עד אחר שעלה עמוד השחר, אינו רשאי לספור בברכה באותו יום, מפני שאחר עלות השחר יום הוא. (ויספור בלי ברכה, ובלילה שלאחריו ימשיך לספור ספירת העומר בברכה).
- קודם ספירת העומר צריך לברך בשם ומלכות "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על ספירת העומר".
- אם ספר ספירת העומר בלי ברכה, יצא ידי חובה, שאין הברכה מעכבת. ואינו רשאי לחזור ולספור שנית באותו לילה בברכה, כיון שכבר יצא ידי חובתו.
- אם שכח ולא ספר ספירת העומר לילה אחד, ונזכר בלילה שלאחריו, אינו רשאי להמשיך לספור מכאן והלאה בברכה, אלא יספור בלי ברכה. (לוקט מ'תורת המועדים')

פנינים

"וישימו עליו שרי מיסים למען ענותו בסיבלותם"

בספרו 'פרח שושן' כתב הגאון רבי ששון הכהן זצ"ל, שייתכן שהמצרים מינו שרים לגביית מיסים מישראל, כדי לממן את משכורות העובדים בפיתום ורעמסס ודמי מזונותיהם. ונמצאו היהודים לוקים בכפליים: עבדו בפרך, ועמלו כדי לממן את עבודתם!

נעמיק בדברים, ונחרד! הן ידועים דברי רבינו הרמב"ם זצ"ל, שפרעה רומז ליצר הרע- והמצרים - לתאוות הגוף ורצונותיו. ומה קורה? היצר הרע מפתה, הרצונות דוחקים, ולא זו בלבד שאנו משתעבדים להם, עוד עובדים אנו בפרך כדי לספק את הרצונות ולמננם! אנו 'שרי המיסים' של עצמינו, הנוגשים בעצמינו, כדי לממן את העסקתנו בשירות יצרנו!...

(מעיין המועד)

פנינים מן הפלגה

מרור כורך

מהו הלילה הנפלא ביותר בשנה, הנשגב ביותר, המרומם והנעלה ביותר? **ליל הסדר**.

הזיהו הלילה שכולו רוממות רוח, כולו הלל והודיה, הוד והדר. ליכוד משפחתי, שירה וזימרה? **ליל הסדר**.

ומקום מרכזי בו, לצד ההגדה והפיוטים, לצד המצה וארבע הכוסות, הכרפס החרוסת והמעדנים - **למרור**.

ואילו היה פעם אחת, לבדו, ניחא. כדי להזכיר את השיעבוד שקדם לגאולה. אבל פעם שניה נכרך המרור עם **המצה סמל השיחרור**. אחוז ודבוק בגאולה עצמה. מדוע?

הבא נצטט את דברי הגמרא: "שאל רב נחמן את דרו עבדו: עבד, שאדוני מוציא לחירות ומעניק לו כסף וזהב, מה עליו לומר לו? ענהו: עליו להודות ולשבח! אמר לו: פטרנו מלשאל "מה נשתנה" - פתח ואמר: "עבדים היינו".

מה חידש רב נחמן? וכי היינו צריכים לתשובתו של העבד כדי לדעת, שאם מקבלים מתנה יש להודות עליה? על אחת כמה וכמה, מתנת חירות עולם ונכסים רבים!?

אבל אם נעיין בדבר נמצא, שיש כאן - כמו בכל דברי חז"ל! עומק רב, ומשמעות נוקבת!

רב נחמן היה חתנו של ראש הגולה, היה גדול הדור בנהרדעא ופוסק הדור, תורה וגדולה במקום אחד. עבדו נהנה מסמכויות ותנאי מחיה, דיוור וכל השאר. וכבר כתב הרמב"ם: "חכמים הראשונים היו נותנים לעבד מכל תבשיל ותבשיל שהיו אוכלים, ומקדימים מזון העבדים לסעודת עצמם!" - והלא בכל עבד אמרו חז"ל "חוב הוא לעבד, שיצא מתחת יד רבו לחירות", מחסות מגוננת לעולם תחרותי ואכזר. על אחת כמה וכמה מתחת ידי אדון כרב נחמן. אלא מה, רב נחמן ישלחו ברכוש גדול, בכסף וזהב. יאפשר לו לבנות את עתידו. זה כבר דבר אחר. יש לו בקשה אחת בלבד: שבכל שנה, באותו זמן, יציין העבד את חג שיחרורו. והעבד נוטל את הכסף, ורץ אל החופש.

הבא נעקוב אחריו, עשרים שנה אחרי.

אם העבד השתמש בכסף בתבונה, השקיעו בעסקים נושאי רווחים, ניהל אותם בכישרון, במסירות ובתושייה. רכש נכסים, הקים משפחה, רכש שם טוב ומעמד בחברה - נמצאהו בבית רחב ידיים, בטרקלין מואר באור יקרות, מוקף בבני משפחתו, נהרה שפוכה על פניו, והוא מרים כוס לברכה לאדוניו ששיחררו מעבודתו והעניק לו את הסכום שאיפשר לו להתבסס כבן חורין ולהתעשר.

אבל אם התבסס והסתחרר ממנעמי הנופש והחליט ליהנות מבטלת החופש. אם נרשם במלון יוקרה, אכל סעודות שחיתות וסבא לשוכרה והכסף הלך ואזל, עד מהרה ימצא עצמו ברחוב, ללא קורת גג, ללא מזון ומחיה, ללא פרוטה לפרטתה. ואז ישתרך בשולי החברה, ייסחף לתחתיה. כעבור עשרים שנה נמצאהו שבר אדם, בבית

חג פסח כשר ושמח